Nr. 11. Poniedziałek, 28. stycznia 1929. Poznań.

RYNEK DRZEWNY I BUDOWLANY

ORGAN DLA HANDLU i PRZEMYSŁU DRZEWNEGO ORAZ BUDOWLANEGO

Rynek Drzewny: Rok XI. Rynek Budowlany: Rok II.

Kupię natychmiast 194

400 m³ 16 m/m desek sosnowych

ostrokątnie obrzynanych, suchych i zdrowych,

100 m³ 65 m/m bl̥ochów sosnowych

obrzynanych, suchych, niekoniecznie zdrowych oraz **kilka wagonów szalówki.**

Pospieszne oferty prosi

STEFAN WIŚNIEWSKI - Skład Drzewa - Kościan.

Warsztaty Wagonowe P. K. P. w Ostrowie (Wlkp.)

ogłaszają niniejszem przetarg ofertowy na sprzedaż następujących materjałów drzewnych: (204

1. **Ca 300 m³ sosnowych desek obrzynanych** (szalówka) 20 mm grub. 2 do 6.50 m dług. 3.50 przeciętna dług. 14 cm. przeciętna szerok.

2. **Ca 100 m³ sosnowych desek obrzynanach** 25 mm grub. 2.80 i 5.60 m dług. przeciętna dług. 3.80 m przec. szer. 16 cm.

3. **Ca 40 m³ desek hubiastych** rzniętych z całych kloców 23 mm grub. 3.50 m przec. dług., 23 cm przec. szerok.

4. **Ca 60 m³ desek hubiastych** 30 mm grub. 27 cm przec. szerok. 3.80 m przec. dług.

5. **Ca 15.000 m. b. obladrów** (szwartów kopalnianych) 20 mm grub. 1.20—1.50 dług.

Materjał powyższy można oglądać w dni powszednie od godz. 8—16. Odbiór i załadowanie winno nastąpić w przeciągu dwuch miesięcy po zatwierdzeniu sprzedaży. Zapłata w gotówce po odbiorze, przed załadowaniem. Oferty na całość lub też ilości wagonowe z napisem „Oferta na kupno materjału tartego" należy nadsyłać do godz. 12 dnia **1 lutego 1929 r.**, poczem nastąpi otwarcie ofert.

Zarząd Warsztatów zastrzega sobie swobodny wybór reflektantów ewtl. nieuwzględnienie żadnej oferty.

Naczelnik Warsztatów.

Jakie pasorzyty zimują ukryte w kryjówkach drzew owocowych?

Otóż:

Zarodki mszycy krwistej, mszycy zielonej i czarnej, tarczówki, kwieciaka, mączniaka agrestowego, czarnego grzybka, plamistości liści, gnicia owoców, przeróżne chrząszczyki, żagiew, mchy i wiele innych szkodników. Całą tę plagę ogrodów zniszczyć można przez dwukrotne spryskanie 45

ARBOSALUS-KARBOLINEUM

z początkiem i końcem zimy i tem samem cieszyć się wiosną zdrowym wyglądem drzew, jesienią zaś zbierać potrójny plon.

Do nabycia:

W oddziale Fabrykacyjnym środków do ochrony roślin i walki ze szkodnikami

DROGERJI „UNIVERSUM" w POZNANIU, ulica Franciszka Ratajczaka 38

i w każdej innej drogerji po cenach oryginalnych. Prospekty na preparaty nasze oraz na aparaty do spryskiwania wysyłamy bezpł. ARBOSALUS wysyłamy w beczkach a ca 160 kg po 1,75 zł za kg w bańkach po 5, 10, 20, 25 i 50 kg po 2,— zł za kg wyłącznie opak.

ARBOSALUS rozcieńcza się w stosunku 10—15%.

2000 mp. suchych, zdrowych szczap sosnowych

o najmniejszej powierzchni łupanej 14/16 cm

1000 mp. papierówki suchej, 200

okorowanej, od 12 cm w czubie wzwyż, kupię za akredytywą banku niemieckiego, do natychmiastowej dostawy loco stacja lub franko granica Jamielnik (Dtsch. Eylau) Simonsdorf (Marienburg) Graudenz (Gardeja).

Ostateczne oferty z podaniem cen i terminem dostawy (możliwie w języku niemieckim) uprasza

Wachsmuth & Lerch, Osterode (Ostpr.) Niemcy

8

POTRZEBNE ZARAZ

kilka wagonów suchej, tartej dębiny

w pełnych klocach, 23, 30, 35, i 40 mm grubej.

Wojciech Paetz — Skład drzewa **Poznań**, Przemysłowa 28b.

11

Uhlendorf & Renkawitz

Bydgoszcz — Słowackiego 1

Adres telegr.: UHLENDORF-Bydgoszcz

Tartaki parowe: Cierpice przy Toruniu
Osieczno, powiat Starogard

Zakłady heblarskie i szpuntownicze

Materjał tarty, kantówka, szalówka

26 **Specjalność: podkłady kolejowe i sleepry**

Wyszedł z druku praktyczny i dogodny w użytku

kalendarz leśny na rok 1929

pod tytułem

„DARZ BÓR"

nakł. „Przeglądu Leśniczego" i „Rynku Drzewnego" T. z o. p.

Kalendarz ten formatu kieszonkowego, oprócz ogólno kalendarzowej części, zawiera wszelkie dla leśnika i myśliwego niezbędne wskazówki, różne informacje, tabele, obliczenia, formułki i t. d. oraz notatnik.

Cena w płóciennej trwałej oprawie wynosi **4,25 zł** oprócz kosztów przesyłki.

Zamówienia przyjmuje i uskutecznia.

Adm. Przeglądu Leśniczego i Rynku Drzewnego

Tel. 1820. **Poznań**, W. Garbary 20. Tel. 1820.

Nr. 11. **Poniedziałek 28. stycznia 1929.** **Poznań.**

RYNEK DRZEWNY I BUDOWLANY

ORGAN DLA HANDLU i PRZEMYSŁU DRZEWNEGO ORAZ BUDOWLANEGO

OFICJALNY ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW DRZEWNYCH W POZNANIU
OFICJALNY ORGAN GIEŁDY DRZEWNEJ W BYDGOSZCZY

Rynek Drzewny: Rok XI. **Wychodzi w poniedziałki, środy i piątki.** **Rynek Budowlany: Rok II.**

PRZEDPŁATA na luty 1929 roku wynosi: w Poznaniu przy odbiorze w ekspedycji: 6,00 złote. Na pocztach 6,45 złote. Pod opaską wprost z ekspedycji w kraju i w wolnem mieście Gdańsku: 7,50 złote. Pod opaską za granicą (oprócz Gdańska): 8,00 złotych. Numer pojedyńczy kosztuje: w Poznaniu w Ekspedycji 50 groszy. Z przesyłką pocztową w kraju i w wolnem mieście Gdańsku 60 groszy. Zagranicą 70 groszy.

Redakcja, Administracja i Ekspedycja „RYNKU DRZEWNEGO I BUDOWLANEGO“: Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 1820
DRUKARNIA:
Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 3406.
Konta bieżące: P. K. O. 206377 — Bank Handlowy w Warszawie Oddz. w Poznaniu — Bank Przemysłowców Poznań — Bank Pozn. Ziemstwa Kredyt. w Poznaniu.

OGŁOSZENIA: Za tekstem 20 gr. od miejsca milimetr (strona czterołamowa). W tekście zaś lub przed tekstem: 55 gr. od miejsca milimetr. (strona dwułamowa). OGŁOSZENIA: Z tabelkami o 30 procent więcej. Przy większych i kilkakrotnych ogłosz. stosowny jest rabat. Dla poszukuj. posad przy jednorazowem ogłoszeniu 30 proc., przy dwurazowem 40 proc. i przy trzyrazowem 50 proc., rabatu. — Każda nowa podwyżka obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia od dnia — zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia. —

Z aktualnych zagadnień przemysłu i handlu drzewnego ziem zachodnich.

Wiceprezes Rady Naczelnej i prezes Zw. Przemysłowców Drzewnych w Poznaniu, p. B. Bystrzycki, w wywiadzie, udzielonym naszemu współpracownikowi, podzielił się swemi uwagami o obecnym stanie przemysłu i handlu drzewnego. Red.

Transakcje surowcem, dokonane w bieżącym sezonie nie są jeszcze miarodajne dla wyraźnego określenia nastrojów i sytuacji na rynku surowca. Proces kupna drewna okrągłego w lasach państwowych drogą submisyjną, rozwinie się dopiero w drugiej połowie stycznia i w pierwszym tygodniu lutego.

Jeśli chodzi o ceny, to uważam, iż niema podstaw do przyjęcia, żeby dotychczasowa przeciętna dla sosny w wojew. Poznańskiem i Pomorskiem w wysokości 60 zł została przekroczona w okresie ożywienia kupna, pomimo, że zaofiarowanie drewna z lasów prywatnych znacznie zmalało w porównaniu z ubiegłym rokiem gospodarczym, a to wskutek obowiązywania ustawy o zagospodarowaniu lasów nie stanow. własności Państwa.

Sytuacja gospodarcza w zachodnio - polskiem tartacznictwie przedstawia się niejednolicie. Stwierdzić należy, iż mniejsze zakłady tartaczne, z małemi wyjątkami, sprzedały cały materjał produkcji ub. roku, pokrywając głównie okoliczne potrzeby, natomiast tartaki, dla których t. zw. sprzedaż lokalna z natury rzeczy ma znaczenie drugorzędne, posiadają jeszcze dziś duże zapasy niesprzedanej tarcicy.

Rachuby, czynione na znaczniejszy zbyt dla Powszechnej Wystawy Krajowej, okazały się w rzeczywistości conajmniej przesadzone, albowiem P. W. K. pokrywa swe zapotrzebowanie głównie taniem drewnem, sprowadzanem ze wschodnich części kraju. Wobec powyższego stanu rzeczy i w związku z nieprzejrzystością rynku, jest niezmiernie trudno wypośrodkować stosunek cen surowca do cen na materjały tarte, tem więcej, iż przy obecnym głodzie gotówkowym, tartacznicy zmuszeni są wyprzedawać się, niejednokrotnie, nie pokrywając nawet kosztów własnych.

Poruszając sprawę braku gotówki, należy oświetlić całokształt zagadnienia finansowego tartacznictwa ziem zachodnich. Stwierdzić należy, że sytuacja finansowa przemysłu drzewnego tej części kraju przedstawia się fatalnie. Brak długoterminowych kredytów uniemożliwia przemysłowi drzewnemu ufundowanie, przynajmniej na okres pewnego czasu, stałego i dogodnego kredytu obrotowego.

Zaznaczyć wypada, iż Rada Naczelna Związków Drzewnych rozwinęła bardzo żywą i energiczną akcję w kierunku przyjścia z pomocą finansową przemysłowi drzewnemu przez banki państwowe i osiągnięte dotychczas rezultaty w tym zakresie każą się spodziewać, iż odprężenie sytuacji już w niedługim czasie nastąpi.

Mogę się podzielić najnowszą wiadomością otrzymaną z Warszawy, że także sprawa kredytu lombardowego Banku Gospodarstwa Krajowego jest na najlepszej drodze do załatwienia i są uzasadnione widoki, iż ta, dla drzewnictwa polskiego zupełnie nowa forma kredytu, już w najbliższych tygodniach zostanie wprowadzoną w życie. Przy poparciu Rady Naczelnej energiczne starania w kierunku uzyskania kredytów dla drzewnictwa, tak w bankach państw., jak tuż u finansjery zagranicznej, — przeprowadza obecnie Polski Bank Handlowy w Poznaniu, który wkrótce ma otworzyć specjalny oddział dla kredytów drzewnych.

Zarząd P. B. H. jest zdecydowany, po próbnym okresie, całkowicie nastawić się na finansowanie przemysłu i handlu drzewnego w Polsce, a posiadane przez tę instytucję szeregu oddziałów w kraju i reprezentacyj zagranicą, stanowi poważne ułatwienie w zainicjowanej akcji. Należy mieć nadzieję, iż ostatnie posunięcia sfer miarodajnych w kierunku przyjścia z wydatną pomocą finansową przemysłowi drzewnemu, doprowadzą do odprężenia obecnej, dotkliwie dającej się we znaki ciasnocie kredytowej. Dodać wypada, iż przemysł tutejszy znajduje się finansowo w sytuacji gorszej, aniżeli przemysł drzewny w b. Kongresówce, na Kresach Wschodnich i w Małopolsce, albowiem gros tamtejszych

firm finansowany jest bezpośrednio przez swych odbiorców zagranicznych, co umożliwia tani zakup większych kompleksów leśnych, głównie w lasach prywatnych i rozwinięcie produkcji na szerszą skalę.

Wbrew ustalonemu, niestety, u nas poglądowi na rzekomo dodatnią rolę, jaką odgrywa w zbyciu tutejszej produkcji odbiorca niemiecki, stwierdzić należy, iż stan niepewności, jaki stale cechuje stosunki handlowe z Niemcami, stwarza sytuację uniemożliwiającą liczenie na Niemcy, jako na głównego tutejszego odbiorcę i dochodzimy, aczkolwiek powoli, lecz konsekwentnie do przekonania, iż jak długo te czy inne prowizorja drzewne nie zastąpi traktat handlowy, tak długo nie możemy liczyć na stałość i pewność stosunków handlowych z naszym najbliższym zachodnim odbiorcą. W związku z powyższem, bierzemy poważnie pod uwagę stopniowe zlikwidowanie stosunków handlowych z Niemcami i rozwinięcie eksportu do innych krajów europejskich. Nie może ulegać wątpliwości, iż to przesunięcie w zakresie naszej polityki sprzedażnej musi pociągnąć za sobą pewne ofiary, tak ze strony przemysłu drzewnego, jak i własności leśnej, posiadając jednak praktyczne doświadczenia, osiągnięte w procesie zdobywania poza-niemieckich rynków europejskich, jesteśmy głęboko przekonani, że ponowne nawiązanie stosunków handlowych z naszymi dawniejszymi odbiorcami, nie napotka na większe trudności, temwięcej, iż podnosząc stale możności produkcyjne naszych warsztatów pracy przez zwiększenie sprawności maszyn, oraz oparcie samej produkcji na zasadach daleko idącej oszczędności, a nie mniej na wytycznych naukowej organizacji pracy (jak dalece tylko takowe na grunt nasz przeszczepić się dadzą), osiągamy zmniejszenie kosztów własnych produkcji, co bez wątpienia umożliwi nam skuteczną walkę konkurencyjną z resztą krajów, eksportujących drewno.

Przebieg ostatnich narad w Warszawie nad sprawą odnowienia prowizorjum drzewnego z Niemcami, upoważniał do wyrażenia nadziei, że prowizorjum zostanie definitywnie odnowione, — śmiem jednak twierdzić, iż skutki zawarcia umowy drzewnej, nie dadzą dla strony polskiej, przynajmniej na okres najbliższych miesięcy, spodziewanych korzyści, bowiem niemiecki handel drzewny przechodzi obecnie ostry kryzys, jaki wyraża się w spadku cen na drewno, oraz w dotkliwym ścisku gotówkowym, spowodowanym stopniowem wycofywaniem się banków z interesów drzewnych. Jak długo ten stan rzeczy potrwa i jak długo niemiecki przemysł drzewny nie uzyska z powrotem tych kapitałów, jakiemi do niedawna rozporządzał, niema nadziei, aby obroty niemieckiego drzewnego handlu z zagranicą tak dalece się ożywiły, iżby sprzedaże na rynek niemiecki mogły przedstawiać dla nas **wyjątkowe** korzyści. Możliwości zbytu do Niemiec, jako do rynku wszelkich niespodzianek, nie należy przeceniać i nie powinien polski przemysł tartaczny poddawać się w tym kierunku jakimkolwowliek iluzjom, których następstwem byłoby nabywanie surowca po wysokich cenach z rachubą dobrej sprzedaży do Niemiec. Zdać sobie należy nareszcie sprawę z długoletnich przykrych doświadczeń, jakie poniósł zachodniopolski przemysł drzewny, pozostający pod zwodniczym wpływem rynku niemieckiego. Nigdzie w Polsce nie płacono tak wysokich cen za surowiec, jak tutaj, nigdzie też przemysł drzewny tak nie zubożał i tak dalece się finansowo nie wyczerpał, jak właśnie w Wielkopolsce i na Pomorzu.

Niechby nabyte i bogato opłacone doświadczenia były wskaźnikiem na przyszłość. **Czas jest już najwyższy, aby otrząsnąć się ze złudzeń, a przy zakupie surowca stosować takie ceny, jakie umożliwiają sprzedaż produktu na pozaniemieckie rynki zbytu, oraz na rynek krajowy, którego pojemność może być zwiększoną tylko przez odpowiednie obniżenie cen.**

Wskaźnik kosztów budowy.

(Ciąg dalszy).

W dawniejszym wskaźniku cen materjałów budowlanych brano pod uwagę notowania z dwóch źródeł, mianowicie z Głównego Urzędu Statystycznego i ze Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych w Warszawie; obecnie, gwoli jednolitości, oparto się wyłącznie na danych Stowarzyszenia Zawodowego. Notowania bowiem głównego Urzędu Statystycznego, częściowo tylko odnoszą się do rynku warszawskiego, przeważnie odzwierciadlając ceny na miejscu produkcji lub loco stacja załadowania, gdy tymczasem cennik Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych ogranicza się wyłącznie do cen, płaconych w Warszawie, i to loco budowa. Ponieważ zaś zadaniem wskaźnika kosztów budowy Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen jest przedstawianie zmian, zachodzących w kosztach budowy domu typu wielkomiejskiego w Warszawie, zatem system notowań Stowarzyszenia Zawodowego wydał się nam bardziej przystosowany do celów Instytutu.

Ze specjalną uwagą potraktowana została kwestja wag. Wskaźnik kosztów budowy jest, obok kosztów utrzymania, może najdosadniejszym przykładem tego, co w teorji wskaźników nazywa się zwykle wskaźnikiem budżetowym (w odróżnieniu do wskaźnika monetarnego*). Odpowiada bowiem wskaźnik kosztów budowy pojęciu zupełnie konkretnemu, agregatowi dóbr i usług zupełnie określonemu, a przynajmniej mogącemu być zupełnie dokładnie określonym. Dla osoby, zainteresowanej osobiście w tej dziedzinie działalności gospodarczej, do jakiej odnosi się wskaźnik kosztów budowy, a nieobeznanej z metodami konstrukcji wskaźników, pojęcie to jest tak konkretne, że wymaga dokładnego sformułowania w każdym poszczególnym wypadku, o jaką mianowicie budowlę chodzi.

Oczywiście Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen nie mógł bez zastrzeżeń stanąć na podobnem stanowisku. Coprawda np. Magistrat m. Hamburga, ogłaszając swój wskaźnik kosztów budowy, ustalił, przy jakiej ulicy i pod którym numerem stoi dom, który dostarczył wag do wskaźnika; co prawda postępowanie takie nie naraziłoby nas nawet na szczególnie duże błędy, ze względu na to, że wymagania techniczne stwarzają nieprzekraczalne granice, w których obrębie muszą się znajdować zużyte ilości poszczególnych materjałów, jednakże Instytut dla uniknięcia możliwej dowolności i przypadkowości, wolał oprzeć się na danych, odnoszących się nie do jednej, a do szeregu budowli. Tak więc agregat, na podstawie którego obliczany jest nowy wskaźnik kosztów budowy, ustalono w

*) Por. np. M. Olivier — Les nombres indices de la variation des prix. Paris, 1927, str. 53 i nast.

następujący sposób: z kilku kosztorysów, jakiemi Instytut rozporządzał dzięki uprzejmości firm prywatnych oraz instytucyj państwowych, obliczono ilości poszczególnych materjałów budowlanych na 1.000 m³ muru. Wyniki te następnie porównano i poddano krytyce fachowców oraz analizie technicznej, wreszcie po wyeleminowaniu wypadków o charakterze wyjątkowym, znaleziono ogólną przeciętną. W odniesieniu do niektórych artykułów okazała się potrzeba nadania wag znacznie większych, niżby to z powyższych operacyj wypadało, a to dlatego, że uwzględnione artykuły służą równocześnie za reprezentację innych, o charakterze zbliżonym. Uwaga ta stosuje się szczególnie do okuć i farb.

Otrzymane w ten sposób wagi przedstawione są w tabliczce 2-giej, tutaj podamy jeszcze zestawienie wag podług grup robót — w dawnym i nowym wskaźniku.

Tabl. 3. — Wagi materjałów według grup robót.

Grupa robót	Wagi wartościowe w procentach — w dawnym wskaźniku	Wagi wartościowe w procentach — w nowym wskaźniku
Murarskie	58,8	57,6
Ciesielskie	11,5	7,5
Stolarskie	12,8	13,5
Blacharskie i dekarskie	2,1	4,3
Ślusarskie	6,1	7,8
Malarskie	2,0	3,1
Szklarskie	0,9	1,3
Zduńskie	3,6	2,9
Terrakota	2,2	2,0

Największe zatem przesunięcia zaszły pomiędzy robotami stolarskiemi i ciesielskiemi, głównie wskutek wprowadzenia do wskaźnika posadzki dębowej, którą zaliczono do robót stolarskich. Rezultat jednak nie powinien wskutek tego wykazywać większych zmian, gdyż materjały stolarskie i ciesielskie, jako oparte na tym samym surowcu podstawowym, muszą wykazywać w wahaniach swych dość daleko posuniętą zbieżność.

(Dokończenie nastąpi).

O standaryzację produkcji leśnej.

Sprawę standaryzacji przemysłu tartacznego, należy traktować z punktu widzenia normalizacji jego produkcji.

Powinno to w pierwszym rzędzie pociągnąć za sobą uproszczenie asortymentów, lecz bez obniżenia jakości produkcji, w sensie technicznej jej dobroci.

Poszczególne produkty fabrykacji powinny się stać uniwersalnymi, tj. nadającymi się do najprzeróżniejszych celów, a wtedy proces ich wyrobu będzie znacznie uproszczony, a tym samym, powstanie możność przejścia do masowej fabrykacji.

Wszystko to razem powinno dać oszczędność w materjale oraz w użyciu energji na produkcję, a w konsekwencji — wpłynąć na obniżenie kosztów produkcji.

Przechodząc do sprawy standaryzacji produkcji leśnej, należy ściśle określić, jakie procesy wyróbki i obróbki drzewnej należy uważać za produkcję leśną.

Wszystkie te wyroby z drzewa, do wyrobu których potrzebne są półfabrykaty (kloce, okrąglaki, brusy, blochy, deski, klepki, forniery itd.), podlegające dalszej skomplikowanej obróbce (heblowanie, wzorzyste wycinanie, obróbka na tokarniach, frezarkach, gięcie, klejenie itd.) my zaliczamy do obróbczego przemysłu drzewnego. Wyróbkę zaś półfabrykatów, według naszego zdania, należy zaliczyć do produkcji przemysłu leśnego.

Całkowitą produkcję leśną my dzielmy na trzy grupy:

Do pierwszej grupy zaliczamy okrąglaki, t. j. kłody, otrzymane z poprzecznego pocięcia na części dłużyc i w mniejszym lub większym stopniu okorowane.

Na drugą grupę — składają się materjały drzewne, otrzymane z okrąglaka, paddanego mechanicznej obróbce w podłużnym kierunku, drogą ociosania, rozkłócia lub przetarcia. W zależności od tej lub innej metody i stopnia obróbki, otrzymuje się:

Bale, brusy, deski, planki, łaty, klepki i t. d.

Do trzeciej grupy zaliczamy materjały, wyprodukowane drogą specjalnej obróbki za pomocą łuszczarek; otrzymane w ten sposób toczone forniery sklejane, prasowane i t. p. otrzymują nazwę klejonych dykt, lub rozpon.

Jak widać z powyższego, wyróbka okrąglaka następuje w najprymitywniejszy sposób, drogą poprzecznego podziału strzały drzewa na części.

Strzała każdego drzewa posiada zupełnie indywidualny kształt, zależny od całego szeregu czynników glebowych, klimatycznych, biologicznych i t. p.

W jednym i tym samym, jednowiekowym drzewostanie, spotykają się tylko w wyjątkowych wypadkach jednakowe strzały drzewne.

Przy wyróbce strzały drzewnej, należy kierować się jakością drewna, wielkością samej strzały i największą użytecznością poszczególnych jej części do odpowiednich technicznych celów.

Nadawanie zgóry poszczególnym klocom określonych wymiarów co do długości i grubości zawsze pociąga za sobą nieracjonalne wykorzystanie drewna i stratę znacznej jego części w postaci odpadków.

Jeżeli wyróbka okrąglaków w jakimś pewnym wypadku przeznaczona jest do wyrobu n. p. podkładów kolejowych, wymiary których są standaryzowane, to nie znaczy, że do tych okrąglaków może być ustalona stała długość, gdyż zależnie od grubości i spadzistości, zmieniają się metody wyróbki okrąglaka, przeznaczonego do wyrobu podkładów kolejowych. Stąd więc powstaje konieczność zupełnie indywidualnej wyróbki drzewnych strzał nawet w tym wypadku, gdy, jakby się zdawało, długość okrąglaka mogła być standaryzowana.

Jeszcze więcej rzuca się w oczy nieekonomiczn. wyróbki strzały drzewnej na kloce jednakowej długości, gdy w celu racjonalnego wykorzystania drewna, odciąć od strzały nasamprzód tę jej część, która podlega wykorzystaniu dla cenniejszej produkcji (stolarskie deski i t. p.).

(Ciąg dalszy nastąpi).

Eksport drzewny w listopadzie 1928 r.

(Dokończenie).

Z przeglądu poszczeg. pozycyj wywozowych widać, iż w dziale papierówki nie zaszły prawie żadne zmiany w por. z październikiem. Również eksport kopalniaków nie wykazuje znaczniejszej różnicy, jaka występuje w wysok. ok. 1000 t. na korzyść paźdz. Spadek wywozu tych artykułów na

rynek łotewski, sięgający 70 proc., oraz do Belgji — 55 proc. przynosi w pewnym stopniu rekompensatę we wzroście eksportu do Anglji o 90 proc. i do Francji o 400 proc. (X — 262 t., XI — 1304 t.).

Odnośnie kłód i dłużyc liściastych, zaznaczyć wypada, że za wyjątkiem sortymentów olchowych i osikowych, — eksport wzrósł. Jeśli chodzi o dębinę, to stosunkowo poważnie zwiększył się wywóz na rynek angielski, bo o przeszło 350 proc. Obroty dokonywano przeważnie wołyńską dębiną. Niemniej należy zwrócić uwagę na zwiększenie eksportu do Belgji, jakie wyniosło ponad 80 proc. w stos. do października. Surowiec jesionowy głównie importowały Niemcy (wzrost o 48 t.) oraz Holandja.

Łączny wywóz sosny okrągłej naogół nie wykazuje większej zmiany. Można jednak zanotować nieco większy wywóz do Czechosłowacji (o 441 t.). Również eksport jodły i świerku utrzymał się na mniej więcej jednym poziomie.

W dziale beli, belek i krawędziaków liściastych, eksport uległ zmniejszeniu; w dębinie — głównie wskutek ograniczenia odbioru ze strony Wielkiej Brytanji. W mies. sprawozd. Anglja sprowadziła tych artykułów w ilości 60 proc. w stos. do paźdz. Spadek wywozu bali i krawędziaków objął również gatunki iglaste; i tu powściągliwość rynku angielskiego zasadniczo zaważyła na skurczeniu się ogólnego eksportu tych artykułów. Gdy w październiku Anglja sprowadziła z Polski 9.222 t. bali sosn., to za okres sprawozdawczy — tylko 3.861 t., t. zn. spadek wynosi 5.361 t., co przedstawia okr. 42 proc. ilości wyw. w październiku. Wzrost ożywienia w eksporcie desek dębowych, zwłaszcza desek obrzynanych, wyraził się w wys. 55 proc. Przytem należy zauważyć, że ceny, ofiarowane przez zagranicznych odbiorców, były znacznie wyższe od cen z poprzednich mies. Rubryka „inne liściaste", również wykazuje pewne zwiększenie wywozu, co nastąpiło przeważnie wskutek różnicy odbioru przez rynek niemiecki, bowiem gdy w paźdz. wywieziono tam 7.384 t., to w listopadzie — 9.845 t.

W dziale desek sosn. — wzrost eksportu o ca 32 proc.; i w tem zjawisku rynek niemiecki odegrał zasadn. rolę. Żywsze zainteresowanie mat. tartym świerkowym i jodłowym, wykazała Anglja, Belgja i Francja, podnosząc og. wywóz o ca 15 proc.

Eksport słupów telegraficznych impregn. i nieimpregn. obniżył się, co jednak nie stanowi poważniejszej różnicy. Chociaż zapotrzebow. na podkł. kol. twarde ze strony min. kom. w r. ub. było mniejsze, to jednak naogół popyt wzrósł; pozostaje to w związku ze wzrostem zapotrzebowania przez koleje niemieckie. Łączny eksport wzrósł prawie o 100 procent.

Co się tyczy wyr. got. przem. drzewnego — warto zwrócić uwagę na dalszy rozwój eksportu dykt klejonych; wzrost wynosi 42 proc,, przytem zaznaczyć należy, iż Niemcy sprowadziły o 78 t. więcej niż w październiku. Pozycja wywozowa mebli wszelkich wykazuje dosyć poważną różnicę zwyżkową.

WIADOMOŚCI ZWIĄZKOWE.

Nowi członkowie Rady Naczelnej. Do Rady Naczelnej Związków Drzewnych przystąpił z dniem 1 stycznia rb. Związek Producentów i Przetworów Drzewnych (Warszawa, Wiejska 18). Przedstawicielami tego Związku do Rady Naczelnej są pp. inż. Józef Konopka, dyrektor gazowni i p. dyr. Mieczysław Siedlicki, dyrektor Zakładu Suchej Destylacji Drewna w Augustowie.

Przeciw podwyżce taryfy towarowej. W dniu 2 stycznia rb. Rada Naczelna Związków Drzewnych złożyła naczelnikowi Biura Reformy Taryf panu B. Chodkiewiczowi pismo, zatwierdzające stanowisko Rady Naczelnej wobec zamierzonej rewizji taryf kolejowych. Jako załącznik do wspomnianego pisma zostały złożone uchwały Komisji Taryfowej z dnia 12 grudnią 1928 r.

W memorjale tym R. N. nie zapoznając trudnych zadań Ministerstwa Komunikcji, jeśli chodzi o przeprowadzenie koniecznych inwestycyj wykazuje, że obecne stosunki w przemyśle drzewnym pozostają ciągle w stanie płynnym, a ich płynność nie pozwala na wprowadzenie w życie wydatnej podwyżki stawek przewozowych.

SPRAWOZDANIA HANDLOWE

RYNKI KRAJOWE.

Wyniki sprzedaży drewna użytkowego i opałowego w nadleśnictwach państwowych.

Nadleśnictwo Państwowe Wierzchlas, D. L. P. Bydgoszcz.
Licytacja w dniu 17. stycznia 1929 r.

Brzoza	szczapy opałowe	za mp.	12.07	zł
„	wałki „	„	10.60	„
Sosna	II—IV kl.	za m3	44.11	„
„	szczapy opałowe	za mp.	12.07	„
„	wałki „	„	10.60	„
Świerk	szczapy „	„	12.00	„

Nadleśnictwo Państwowe Bolewice D. L. P. Poznań.
Licytacja w dniu 18. stycznia 19 9 r.

Wiąz	szczapy opałowe	za mp.	15.00	zł
Grab	„ „	„	16.00	„
Brzoza	III kl.	za m3	32.64	„
„	szczapy opałowe	za mp.	16,57	„
Olcha	III—IV kl.	za m3	29.76	„
„	szczapy opałowe	za mp	15.52	„
„	wałki „	„	12.25	„
Sosna	II—IV kl.	za m3	47.04	„
„	szczapy użytkowe	za mp.	21.44	„
„	wałki „	„	17.00	„
„	szczapy opałowe	„	15.57	„
„	wałki „	„	11.00	„

Nadleśnictwo Państwowe Rychtal D. L. P. Poznań.
Licytacja w dniu 19. stycznia 1929 r.

Dąb	szczapy opałowe II kl.	za mp.	15.00	zł
„	wałki „	„	12.00	„
Brzoza	szczapy opałowe II kl.	„	15.00	„
Sosna †	III kl.	za m3	50.00	„
„	szczapy opałowe I kl.	za mp.	20.00	„
„	„ „ II „	„	15.00	„
Świerk	szczapy opałowe I „	„	20.00	„
„	wałki opałowe	za mp.	12.00	„

Nadleśnictwo Państwowe Solec D. L. P. Bydgoszcz.
Licytacja w dniu 21. stycznia 1929 r.

Sosna	II—IV kl.	za m3	47.22	zł
„	szczapy opałowe	za mp.	12.16	„
„	wałki „	„	8.07	„

Nadleśnictwo Państwowe Stronno D. L. P. Bydgoszcz.
Submisja w dniu 23. stycznia 1929 r.

Dąb	I—V kl.	201.51 m3	za m3	95.00	zł
Sosna	I—IV „	1284.92 „	„	76.87	„
„ †	I—IV „	556.78 „	„	61.35	„

Notowania oficjalnej Giełdy Zbożowej w Poznaniu:

Cena za 100 kg netto franco stacja załad., ładunki całowagonowe, dostawa natychmiastowa:

Dnia 25. 1. 1929 r., na żyto: 33,20—33,75 zł.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Stow. Kupców Drzewnych. W dniu 19 bm. odbyło się zebranie tutejszych handlarzy drzewem, celem porozumienia się w sprawie ochrony przeciw niepowołanym i pokątnym t. zw. maklerom, którzy na terenie miasta Poznania i województwa działają ze szkodą kupiectwa drzewnego. Podczas dyskusji zadecydowano założyć Stowarzyszenie Kupców

Drzewnych, mające na celu przeciwdziałanie dostarczaniu materjałów drzewnych przez tartaki konsumentom wprost. Na zebraniu było reprezentowanych 15 firm miejscowych, które jednomyślnie przystąpiły do Stwarzyszenia. Wybrano komisję z 3 członków, celem opracowania działalności Stowarzyszenia, jak i statutu.

Następne zebranie odbyło się w sobotę, dnia 26 bm. o godz. 18 w biurze Poznańskiej Spółki Drzewnej T. A. w Poznaniu, Św. Marcin 52—53.

Praktyczna siła motorowa do spuszczania drzew leśnych.

Na targach lipskich wystawioną będzie pomiędzy wielu innemi, piła do spuszczania drzew leśnych, pędzona siłą mo-

KALENDARZ TERMINOWY

SPRZEDAŻY DREWNA ZARZĄDÓW LEŚNYCH,

ogłaszających swe sprzedaże w Rynku Drzewnym.

S. = Submisja
L. = Licytacja
W. = Z wolnej ręki

Termin dnia	godz.	Miejscowość (lokal sprzedaży)	w. = Województwo d. = Dyrekcja Lasów Państw.	Rodzaj drewna	klasa	Dłużyce sztuk	Dłużyce m³	Kopalniaki i inne użytkowe m³	Kopalniaki i inne użytkowe mp.	Drewno opałowe mp.	Bliższe szczeg. w R. D.	Bliższe szczeg. ogłoszenie Nr.	Rodz. sprz.	Uwagi
29. I. 29.	11⁰⁰	P. N. Czeszewo (kancelarja)	d. - pozn.	sosna		1397	1217,05							
				dąb		64	124,71				3	107	S	w tem † sosn. 146,32 m3, dębu 11,52 m3
	12⁰⁰	P. N. Bartel Wielki (kancelarja)	d. - toruńska	sosna	I-IV	5546	5786,48				5	127	S	w tem † 351,30 m3
	12⁰⁰	P. N. Wielowieś (kancelarja)	d. - pozn.	sosna	I-IV	523	399,65							
				brzoza	II-IV	13	5,77							
				świerk	II-III	3	2,20				7	168	S	
	12⁰⁰	D. L. P. Radom kancelarja)	d. - radom	sosna			3346,20							
				jodła			1401,57							
				modrz.			88,33							
				brzoza			60,18				7	152	S	
30. I. 29.	11⁰⁰	P. N. Runowo (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	2497	2256,40				5	137	S	
	11³⁰	P. N. Błędno (kancelarja)	d. - toruńska	sosna	I-IV	3618	3161,65							
				brzoza	II-IV	83	17,18				5	128	S	w tem † sosn. 98,89 m3
	12⁰⁰	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom.	sosna			532,79							
				jodła			459,36				7	153	S	
	12⁰⁰	P. N. Trzebciny (kancelarja	d.- bydgoska	sosna	I-IV	2023	1659,79	1684,23			8	171	S	
	12⁰⁰	P. N. Jalowskie (Urząd Gm. Świsłocz)	d. - białow.	sosna			1411,91							
				świerk			38,18				8	189	S	
		D. L. P. Radom (lokal Mag. m. Tom. Mazow.)	d.- radom.	sosna			4141,26				7	154	S	
31. I. 29.	10⁰⁰	Mag. m. Sulmierzyce (kancelarja)	w. - pozn.	sosna	II-IV	1544	879,82				9	190	S	
	11⁰⁰	Wielkop. Izba Rolnicza (Wydział Leśnictwa)	w - pozn.	sosna	I-IV		531,79				7	169	S	
	11⁰⁰	P. N. Mosina (kancelarja)	d. - pozn.	sosna	I-IV	1655	1837,08							
				dąb	I-IV	274	158,84				8	188	S	w tem † sosny 95,21 m3, dębu 50,89 m3
	11⁰⁰	P. N. Szczepanowo (kancelarja)	d. - pozn.	sosna	I-IV	1821	2298,73							
				dąb	I-IV	174	148,67				8	180	S	
	12⁰⁰	P. N. Bartel Wielki (kancelarja)	d. - toruńska	sosna	I-IV	3387	2906,74				8	181	S	w tem † 134,99 m3
1. II. 29.	12⁰⁰	P. N. Sieraków (kancelarja)	d. - pozn.	sosna	I-IV	465	274,63	56 48						
				brzoza	II-IV	222	63,82							
				świerk	III-IV	47	11,50				5	129	S	w tem † sosn. 48,69 m3 świerku 0,72 m3
4. II. 28.	11⁰⁰	P. N. Wierzchlas (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	9083	6305,68				8	176	S	
	11⁰⁰	Wyd. Pow. w Grodzisku (kancelarja)	w. - pozn.								8	182	S	na 850 jesion. na pniu
6. II. 29.	11⁰⁰	P. N. Świsłockie kancelarja)	d. - białow.	sosna				417,11		1554				
				świerk						3367				
				gat. liśc. tward.						15369				
				dąb			9,44							
				jesion			5,59							
				osika			16,30		43,40		7	155	S	
	11⁰⁰	Mag. m. Pyzdr (kancelarja)	w. - łódzkie							2000 –	10	196	L	
	12⁰⁰	P. N. Rytel (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	2501	2695,59	94,98			8	175	S	
9. II. 29.	14⁰⁰	P. N. Świeca (kancelarja)	d. - pozn.	sosna	I-IV	1791	408,69	88,72			7	170	S	w tem † 2,14 m3

toru 4-taktowego. Motor ten pędzony może być benzyną, naftą, lub ropą, przy normalnym użyciu spotrzebuje on dziennie najwyżej 5 i pół litra benzyny. Wielką zaletą tej maszyny jest przekładnia, za pomocą której można zatrzymać piłę nie zatrzymując motoru, co oszczędza wiele czasu. Piłę tę dostosować można do spuszczania pni wszelkiego rodzaju i każdej pozycji, urzynając je zupełnie przy ziemi. Prócz tego, zastosować ją można do rżnięcia pni leżących na wszelkie długości, pnie o średnicy 60 ctm, przerzyna piła ta w dwuch minutach. Motor od tej maszyny odmontować można z łatwością i dołączyć również do każdej innej maszyny. — Podobnych nowości na Targach Lipskich, znaleść można bardzo wiele.

Przyszłe Targi Lipskie a mianowicie Targ techniczny i targ budowlany odbędą się wiosną od 3—13 marca 1929. Wszelkich informacyj udziela Oto Mix — Poznań, ul. Kantaka 6a.

Drzewo w przeciągu całego roku 1928 na rynku krajowym wykazywało minimalne zmiany, podobnie żelazo utrzymuje się w jednej cenie. Z grupy materjałów budowlanych **cement i wapno** utrzymują się na jednakowej cenie, podrożało nieco szkło, a znacznie podskoczyła w cenie cegła w wiosennym sezonie budowlanym ubiegłego roku.

KOMUNIKAT
Związku Przemysłowców Drzewnych w Poznaniu.

WALNE ZEBRANIE

Członków Związku Przemysłowców Drzewnych w Poznaniu odbędzie się dnia 7 lutego 1929 r. o godz. 15 w lokalu Strzechy Budowniczych — Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 23, I ptr.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie.
2. Sprawozdanie Zarządu za rok 1928.
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 1928 i wybór K. R. na rok 1929.
4. Budżet na rok 1929.
5. Sprawozdanie z odbytych konferencyj.
6. Wybór Komisji Wystawowej.
7. Sprawy organizacyjne:
   a) zmiana statutu,
   b) skreślenia i przyjęcia członków.
8. Referat o położeniu obecnem,

na które Zarząd Związku uprzejmie zaprasza Członków Związku, oraz wszystkich przemysłowców drzewnych dotychczas niezrzeszonych. Ewentualne wnioski do porządku dziennego, należy zgłosić pisemnie na ręce Zarządu do dnia 30 stycznia.

Zarząd:

(—) Bystrzycki, prezes. (—) Potoczny, sekretarz.
(—) Paetz, skarbnik.

Notowania dewiz z dnia 26. stycznia 1929 r.

Obsługa radjotelegraficzna P. A. T-icznej.

Dewiza	Stopa dyskont.	Parytet w zł	Notowania za	w Warszawie	Gdańsku	Berlinie	Londynie	Nowym Jorku	Paryżu	Pradze	Zurychu	Wiedniu
Warszawa	8	—	100 zł	—	57.93	47.35	43.25	11 25	—	379.85	58.20	79.875
Poznań	8	—	100 zł	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gdańsk	6	173,52	100 Gd. gld.	—	—	81.535	—	—	—	—	—	—
Berlin	6½	212,34	100 R. M.	—	122.628	—	20.41	23.75	—	—	123.50	168.63
Belgja	4	123 94	100 belg.	123.92	—	58.44	34.89	13.89	—	—	72.25	98.65
Bukareszt	6	172,—	100 l.	—	—	2.522	806.—	0.60	—	—	3.12	4.255
Budapeszt	7	155,90	100 pengo	—	—	73.30	27.835	17.47	—	—	90 63	123.81
Holandja	4½	358,31	100 gld. hol.	357.52	—	168.43	12.09 69	40.08	—	—	208.45	284.63
Kopenhaga	5	238,88	100 k. d.	—	—	112.18	18.18	26.67	—	—	138.67	189.35
Londyn	4½	43,38	1 funt szterl.	43.24	25.00	20.396	—	4.84	—	—	25.21—	34.43
Nowy York	5	8,9141	1 dolar	8.90	5.16.48	4.20,65	4.84.87	—	—	—	5.19.95	709 95
Paryż	3½	172,—	100 fr. franc.	34.86	—	16.435	124.05	3.90	—	—	20.32	27.74
Praga	5	180,62	100 k. cz.	26.38	—	12.447	163.—	2.96	—	—	15.38	21.—
Rzym	6	172,—	100 l.	—	—	22.07	92.64	5.23	—	—	27.21	37.16
Szwajcarja	3½	172,—	100 fr. szwajc.	171.54	—	80.885	25.21	19.25	—	—	—	136.515
Sztokholm	4½	238,88	100 k. szw.	—	—	112.42	18.14	26.73	—	—	139.—	189.75
Wiedeń	6½	125,43	100 szyling.	125.35	—	59.11	34.50	14.07	—	—	73 07	—

Redaktor odpowiedzialny za dział Rynku Budowlanego inż. Marjan Andrzejewski, za dział Rynku Drzewnego, ogłoszeń i administrację wydawnictwa Edmund Bartz.

Czcionkami Drukarni Rynku Drzewnego T. z o. p. Poznań ulica Wielkie Garbary nr. 20.

Nr. 12. Środa, 30. stycznia 1929. Poznań.

RYNEK DRZEWNY I BUDOWLANY

ORGAN DLA HANDLU i PRZEMYSŁU DRZEWNEGO ORAZ BUDOWLANEGO

Rynek Drzewny: Rok XI. Rynek Budowlany: Rok II.

Ogłoszenie.

W dniu **31. stycznia 1929 r.** o godz. 12-ej w poł. w lokalu Nadleśnictwa Kołpienickiego w Kołpienicy, 5 km od Baranowicz, odbędzie się w drodze przetargu ustnego i ofert pisemnych sprzedaż drewna użytkowego: sosn. 995,94 m3, dęb. 17,96 m3, olsz. 12,77 m3, grab. 18,50 m3, brzoz. 4,67 m3, klon. 1,25 m3, jesion 0,81 m3, razem 1051,90 m3.

Drewna położone są na zrębach odległych od stacji kolej. Baranowicze, Horodziej, Pogorzelce, Leśna i Połonka od 1 do 15 km.

Zastrzega się prawo zdjęcia z licytacji poszczególn. objektów oraz zatwierdzenie wyników z licytacji przez Dyr. Lasów Państwowych w Białowieży.

Szczegółowe warunki przetargu są do przejrzenia w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży, oraz Nadleśn. Kołpienickiem.

Kołpienica, dnia 10 stycznia 1929 r.

Państwowe Nadleśnictwo Kołpienickie

210

Idź naprzód

10

z postępem techniki. Nowe, coraz to ekonomiczniejsze zakłady mechaniczne mają i w przemyśle drzewnym jedynie rację bytu. **Więcej siły więcej ciepła** — oto główne zadanie, jakie musi spełniać nowoczesna maszyna napędowa.

Nowa lokomobila Wolfa wytwarza z odpadków drzewnych **tanią siłę**, jest trwałej konstrukcji i niezawodna w ruchu. Ponadto dostarcza ona zupełnie bezpłatnie znaczne ilości ciepła do ogrzewania.

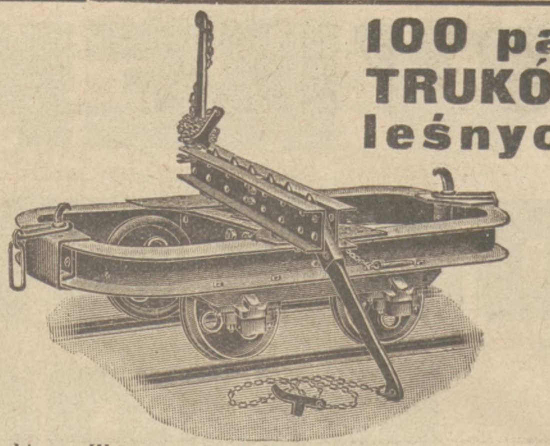
MASCHINENFABRIK BUCKAU R.WOLF A-G MAGDEBURG

GŁÓWNE BIURO na POZNAŃSKIE i POMORZE

Inż. Marjan Rowecki

Telefon 5371 - POZNAŃ, Wały Zygmunta Augusta 10, II. p

100 par TRUKÓW leśnych

ze składów w Warszawie i Katowicach, w dobrym stanie, dla transportu dłużyc, ze skrętami, kłonicami i łańcuchami, tor 600 mm, ewentualnie jako podwozia żelazne bez skrętów, nadające się do wszelkich celów

sprzedamy na korzystnych warunkach.

POLSKIE TOWARZYSTWO DLA SPRZEDAŻY WYROBÓW FIRMY ORENSTEIN & KOPPEL

Sp. z o. o.

Warszawa, Marszałkowska 153

Katowice, Mickiewicza 8

Przedstawicielstwo w Poznaniu

49 **ST. BULIŃSKI**, ulica Pocztowa 16

2000 mp. suchych, zdrowych szczap sosnowych

o najmniejszej powierzchni łupanej 14/16 cm

1000 mp. papierówki suchej,

200

okorowanej, od 12 cm w czubie wzwyż, kupię za akredytywą banku niemieckiego, do natychmiastowej dostawy loco stacja lub franko granica Jamielnik (Dtsch. Eylau) Simonsdorf (Marienburg) Graudenz (Gardeja).

Ostateczne oferty z podaniem cen i terminem dostawy (możliwie w języku niemieckim) uprasza

Wachsmuth & Lerch, Osterode (Ostpr.) Niemcy

Uhlendorf & Renkawitz

Bydgoszcz — Słowackiego 1

Adres telegr.: UHLENDORF-Bydgoszcz

Tartaki parowe: Cierpice przy Toruniu, Osieczno, powiat Starogard

Zakłady heblarskie i szpuntownicze

Materjał tarty, kantówka, szalówka

26 **Specjalność: podkłady kolejowe i sleepry**

Polecam do natychmiastowej dostawy:

ca. 8500 mp. zeszłor. szczapy olszowe
„ 2000 „ „ „ brzozowe
„ 300 „ „ „ dębowe

po cenie 8 zł za mp., franko stacja Wojgiany. Odstąpię każde życzone kwantum. Łask. zgłosz. uprasza do

S. J. Jewelowski, Wiszniew

k/Bohdanowa, pow. Wołożyn, woj. Nowogródek.

209